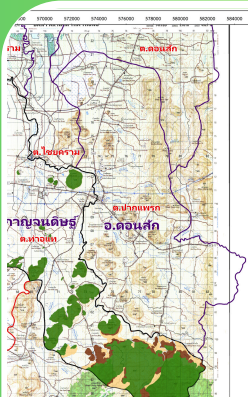

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท

อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กันยายน 2567

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation : FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 และสถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-11
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-3
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-3
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-7
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-11
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-12
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565	2-13
3-1	สมบัติดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-6
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-2
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572	7-9
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-11
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-14

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-8
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	7-8

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาสถาบันการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2572) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

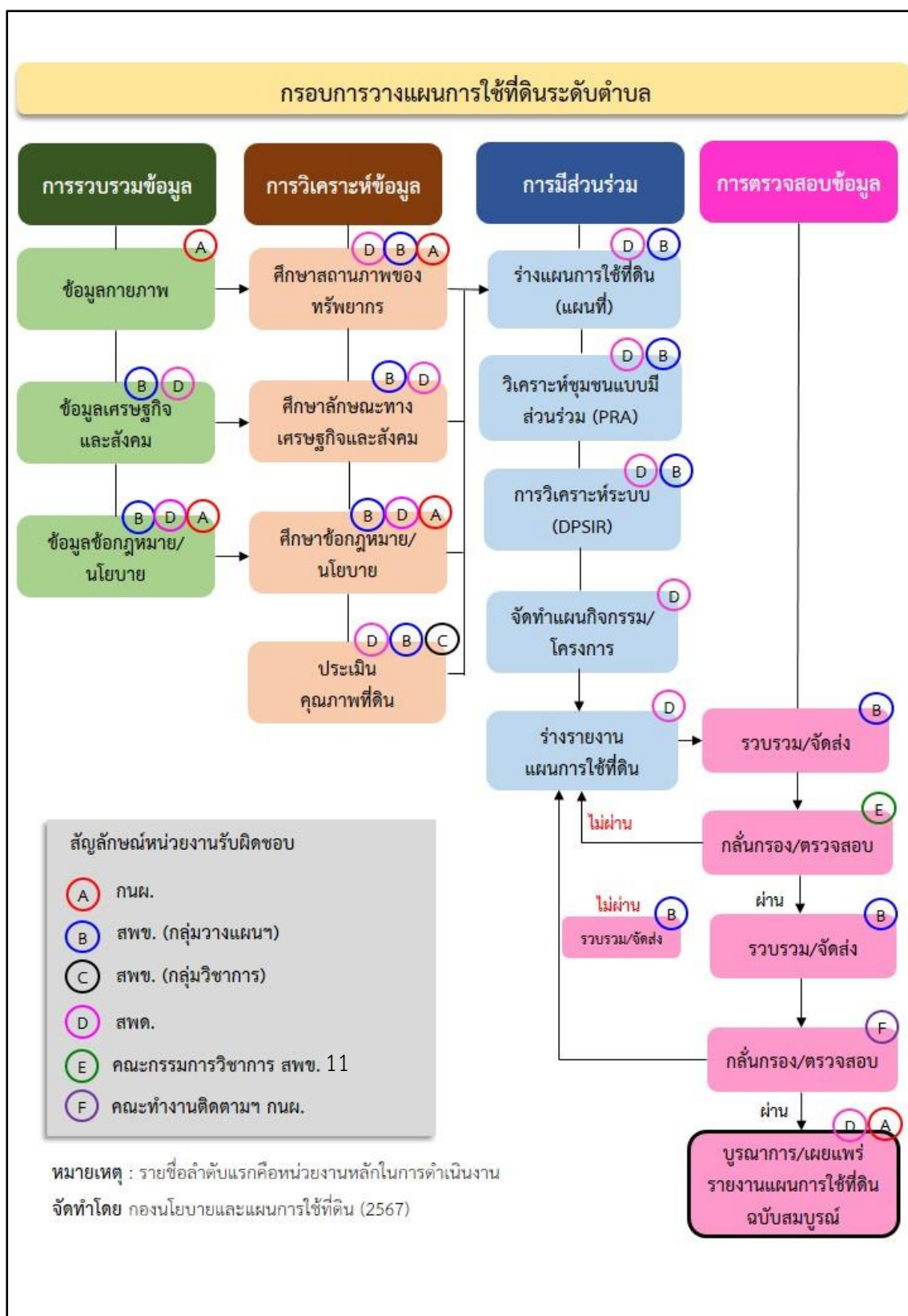
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“โครงสร้างพื้นฐานพัฒนา นำพาคุณภาพชีวิต สร้างเศรษฐกิจที่มั่นคง ชุมชนที่เข้มแข็ง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานตามหลักธรรมาภิบาล”
(องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอกาญจนดิษฐ์ มีพื้นที่ประมาณ 176.3 ตารางกิโลเมตร หรือ 110,187 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ ตำบลชลคราม อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลป่าร้อน ตำบลคลองสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลสี่ขีด อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลไชยคราม ตำบลปากแพรง อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลพลาญวาส ตำบลกรูด ตำบลป่าร้อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดอนหลวง	หมู่ที่ 8 บ้านเขาหมอน
หมู่ที่ 2 บ้านวัดประดู่	หมู่ที่ 9 บ้านกุงหนิง
หมู่ที่ 3 บ้านมะขาม	หมู่ที่ 10 บ้านศิลางาม
หมู่ที่ 4 บ้านท่าแร่	หมู่ที่ 11 บ้านห้างสูง
หมู่ที่ 5 บ้านใน	หมู่ที่ 12 บ้านช่องเนียง
หมู่ที่ 6 บ้านคลองนา	หมู่ที่ 13 บ้านหัวเตย
หมู่ที่ 7 บ้านวังทอง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 100-600 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง และมีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น ห้วยลาโอน ห้วยหนองผักบุง ห้วยหินเพิงคลองสระ คลองกุงหนิง คลองท่าทอง คลองนา คลองพาน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,638.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 273.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณ

น้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนมกราคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

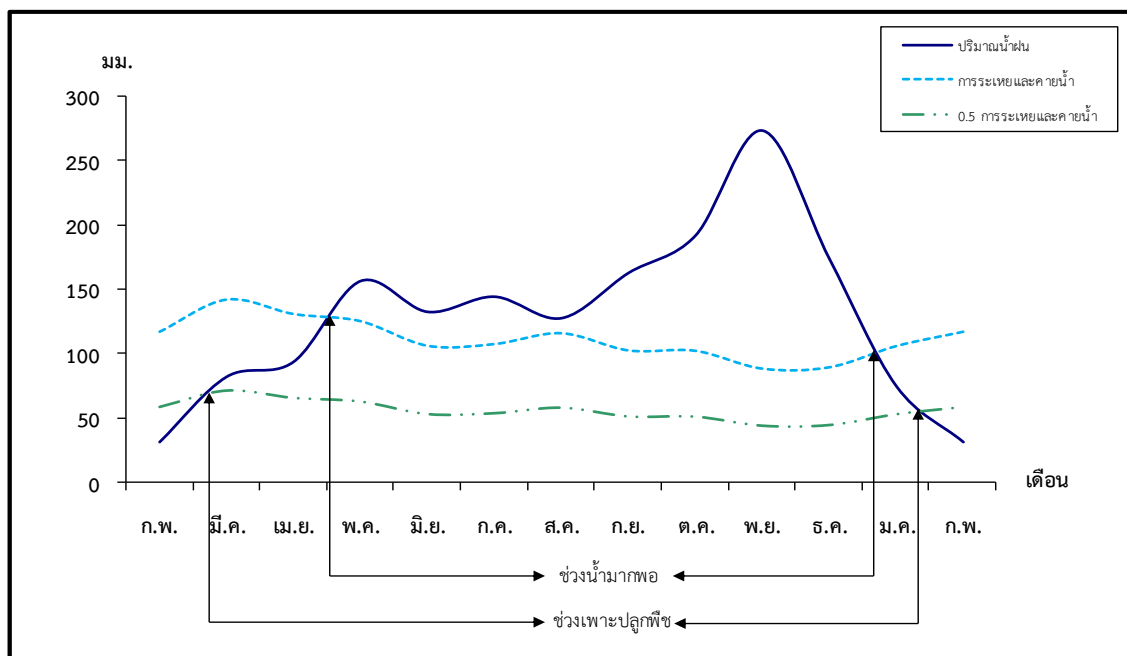
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.0	31.0	25.9	83.0	74.1	7.6	105.4	65.3
ก.พ.	22.0	32.7	26.7	79.0	30.6	3.4	116.5	29.1
มี.ค.	22.8	34.4	27.8	77.0	81.4	5.6	141.4	70.8
เม.ย.	23.9	35.3	28.5	79.0	93.1	8.6	130.2	79.2
พ.ค.	24.4	34.7	28.2	83.0	156.0	17.1	124.6	117.1
มิ.ย.	24.0	33.9	27.8	83.0	132.0	16.1	105.6	104.1
ก.ค.	23.8	33.2	27.4	83.0	143.8	17.5	107.0	110.7
ส.ค.	23.8	33.3	27.3	83.0	127.1	16.8	115.3	101.3
ก.ย.	23.7	32.8	27.0	85.0	162.3	18.7	102.0	120.2
ต.ค.	23.7	32.2	26.7	87.0	191.4	19.2	101.7	132.8
พ.ย.	23.5	30.8	26.4	88.0	273.2	17.8	87.9	152.3
ธ.ค.	22.8	30.2	25.9	86.0	173.3	13.1	89.0	125.2
เฉลี่ย	23.4	32.9	27.1	83.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,638.3	161.5	1,326.5	1,208.1

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,709 ไร่ หรือร้อยละ 3.36 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 80,526 ไร่ หรือร้อยละ 73.07 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง
 - 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 77,712 ไร่ หรือร้อยละ 70.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นผสม
 - 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,300 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสมทุเรียน มะพร้าว
 - 4) พืชสวน มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชผัก
 - 5) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร
 - 6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 366 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง
- 2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 21,042 ไร่ หรือร้อยละ 19.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู
- 2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,567 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน
- 2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,343 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พืชไร่ธรรมชาติ เหมืองแร่

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,709	3.36
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,813	1.64
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ไม้ผลผสม	236	0.21
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	1,045	0.95
U405	ถนน	354	0.32
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	33	0.03
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	196	0.18
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	11	0.01
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	18	0.02
U605	สถานบริการน้ำมัน	3	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	80,526	73.07
A100	นาร้าง	6	0.01
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	96	0.09
A301	ไม้ยืนต้นผสม	109	0.10
A302	ยางพารา	39,793	36.11
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	7	0.01
A302/A404	ยางพารา/เงาะ	31	0.03
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	13	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	28	0.03
A302/A421	ยางพารา/ระกำ สละ	5	-
A303	ปาล์มน้ำมัน	37,510	34.04
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	1	-
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	35	0.03
A305	สั๊ก	9	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A307	สนประดิพัทธ์	35	0.03
A308	กระถิน	4	-
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	9	0.01
A312/A420	กาแฟ/ยางสด ลองกอง	7	0.01
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	5	-
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	6	0.01
A317/A411	หมาก/กล้วย	2	-
A321	ยมหอม มะฮอกกานี	7	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	105	0.09
A401	ไม้ผลผสม	1,327	1.20
A403	ทุเรียน	373	0.34
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	57	0.05
A403/A420	ทุเรียน/ยางสด ลองกอง	50	0.05
A404	เงาะ	32	0.03
A405	มะพร้าว	252	0.23
A411	กล้วย	69	0.06
A414	ฝรั่ง	4	-
A419	มังคุด	6	0.01
A419/A420	มังคุด/ยางสด ลองกอง	15	0.01
A420	ยางสด ลองกอง	5	-
A422	มะนาว	5	-
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	25	0.02
A502	พืชผัก	8	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	104	0.09

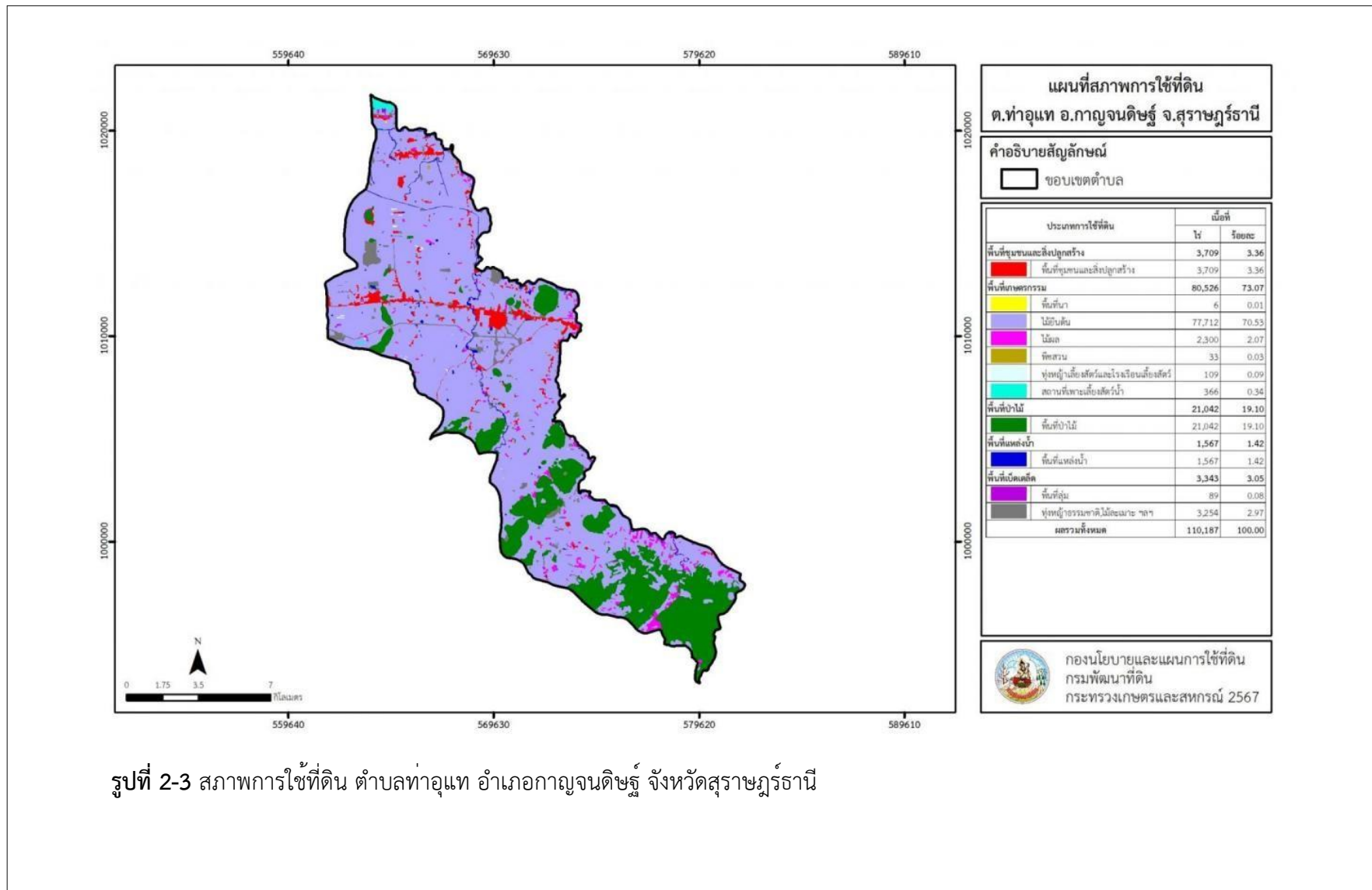

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	5	-
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	61	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	30	0.03
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	275	0.25
F	พื้นที่ป่าไม้	21,042	19.10
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	592	0.54
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	20,450	18.56
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,343	3.05
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	992	0.90
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,562	1.42
M201	พื้นที่ลุ่ม	89	0.08
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	7	0.01
M301	เหมืองแร่	656	0.60
M401	พื้นที่กองวัสดุ	7	0.01
M405	พื้นที่ถม	30	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,567	1.42
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,140	1.03
W202	บ่อน้ำในไร่นา	287	0.26
W203	คลองชลประทาน	140	0.13
ผลรวมทั้งหมด		110,187	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลท่าอุแทมีประชากรรวม 10,770 คน แยกเป็นชาย 5,301 คน เป็นหญิง 5,469 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 61.09 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,041 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,645 ครัวเรือน หรือร้อยละ 52.47 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,396 ครัวเรือน หรือร้อยละ 47.53 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลท่าอุแท	5,041	5,301	5,469	10,770
หมู่ที่ 1 ดอนหลวง	519	592	681	1,273
หมู่ที่ 2 วัดประดู่	260	348	341	689
หมู่ที่ 3 มะขาม	509	511	531	1,042
หมู่ที่ 4 ท่าแร่	494	343	408	751
หมู่ที่ 5 ใน	665	692	758	1,450
หมู่ที่ 6 คลองนา	444	414	453	867
หมู่ที่ 7 วังทอง	173	204	191	395
หมู่ที่ 8 เขาหมอน	626	552	578	1,130
หมู่ที่ 9 กุงหนึ่ง	473	568	554	1,122
หมู่ที่ 10 ศิลางาม	360	474	434	908
หมู่ที่ 11 ห้างสูง	171	207	189	396
หมู่ที่ 12 ช้องเนียง	161	214	187	401
หมู่ที่ 13 หัวเตย	186	182	164	346

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	5,041	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,645	52.47
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือน เกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,396	47.53

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 110,187 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,041 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.86 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 80,526 ไร่ หรือร้อยละ 73.07 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 30.44 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,645 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 242,417 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 91,338 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 145,371 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 54,773 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 97,046 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 36,565 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลท่าอุแท	199,501	27,056	8,421	7,439	242,417	91,338	145,371	54,773
หมู่ที่ 1 ดอนหลวง	238,928	27,976	15,366	5,494	287,765	107,032	176,960	65,819
หมู่ที่ 2 วัดประดู่	162,465	22,907	10,791	6,627	202,789	71,868	169,467	60,059
หมู่ที่ 3 มะขาม	381,266	101,473	21,456	46,851	551,046	241,020	196,602	85,991
หมู่ที่ 4 ท่าแร่	193,045	30,900	5,628	11,628	241,200	102,549	127,612	54,256
หมู่ที่ 5 ใน	152,942	23,223	3,800	845	180,809	69,489	142,562	54,790
หมู่ที่ 6 คลองนา	145,767	36,663	16,673	9,028	208,131	75,099	174,344	62,908
หมู่ที่ 7 วังทอง	453,039	9,267	5,946	867	469,119	194,685	127,512	52,918
หมู่ที่ 8 เขาหมอน	125,163	3,807	7,545	880	137,395	63,392	102,270	47,186
หมู่ที่ 9 กุงหนึ่ง	137,460	1,196	2,362	46	141,064	46,218	111,414	36,504
หมู่ที่ 10 ศีลางาม	195,292	33,073	2,968	141	231,474	75,273	121,768	39,598
หมู่ที่ 11 ห้างสูง	217,606	26,000	11,842	8,915	264,362	88,413	152,785	51,097
หมู่ที่ 12 ชองเนียง	234,929	6,315	863	144	242,250	73,970	214,928	65,627
หมู่ที่ 13 หัวเตย	144,172	431	0	0	144,603	66,829	104,422	48,259

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด เนื้อที่ 17,484 ไร่
2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 22,606 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 55,412 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 12,484 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 1,533 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 2,785 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1BR เนื้อที่ 537 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 4,820 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,223 ไร่

7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 15,620 ไร่

8) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 69,164 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลท่าอุแท มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,638.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลท่าอุแท มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกุงหนึ่ง คลองเขาพระอินทร์ คลองคราม คลองคุตเล็ก คลองท่าทอง คลองนา คลองนางเก คลองพาน คลองสระ ห้วยลาโอน ห้วยหนองผักบุ้ง และห้วยหินเพ็ง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลท่าอุแท มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 25 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 31 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 11 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,789 ไร่ หรือร้อยละ 5.26 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silB ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,214 ไร่ หรือร้อยละ 1.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bu-pic-silA ดินสายบุรีที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19,131 ไร่ หรือร้อยละ 17.36 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Bu-pic-silB ดินสายบุรีที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,889 ไร่ หรือร้อยละ 3.53 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Lgu-clA ชุดดินละงู มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,490 ไร่ หรือร้อยละ 4.08 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Mu-sic1A ชุดดินมูโนะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 987 ไร่ หรือร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Mu-dj-sic1A ดินมูโนะที่มีจาโรไซต์อยู่ในระดับลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,327 ไร่ หรือร้อยละ 2.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Pkm-slA ชุดดินปากคม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,053 ไร่ หรือร้อยละ 8.22 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ppn-cA/msub ชุดดินปากพ่อง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบตะกอนน้ำทะเล มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Ptl-sic1A ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,387 ไร่ หรือร้อยละ 2.17 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ran-sic1A ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 546 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 20 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 126 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sIB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 275 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ak-cB ชุดดินอ่าวลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 929 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ak-cC ชุดดินอ่าวลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 159 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ak-cD ชุดดินอ่าวลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 861 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 140 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsB ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 759 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ho-gcIE ชุดดินห้วยยอด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 813 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Kh-mw,pic-sIA ดินคอหงษ์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 486 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Kh-mw,pic-sIB ดินคอหงษ์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,545 ไร่ หรือร้อยละ 4.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clC ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 348 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clD ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,839 ไร่ หรือร้อยละ 1.67 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clB ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,613 ไร่ หรือร้อยละ 2.37 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-csk-clC ดินนาทอนที่เป็นดินเหนียวปนชั้นส่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Ro-silA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,543 ไร่ หรือร้อยละ 5.03 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Ro-mw-silA ดินรือเสาะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,526 ไร่ หรือร้อยละ 5.92 ของเนื้อที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน Te-slb/d4c ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่มีความลึก 100-150 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 1,401 ไร่ หรือร้อยละ 1.27 ของเนื้อที่ตำบล

19) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw,pic-sIA ดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,326 ไร่ หรือร้อยละ 7.56 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw,pic-sIB ดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 96 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 24,223 ไร่ หรือร้อยละ 21.98 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 3,314 ไร่ หรือร้อยละ 3.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมูโนะ (Mu) และดินมูโนะที่มีจาโรไซต์อยู่ในระดับลึก (Mu-dj) ปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 3,016 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินห้วยยอด (Ho) ชุดดินคลองเต้ง (Klt) และดินนาทอนที่เป็นดินเหนียวปนชั้นส่วนหยาบ (Ntn-csk) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 899 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินบาเจาะ (Bc)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	126	0.11
AC-wd,col-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	275	0.25
Ak-cB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	929	0.84
Ak-cC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	159	0.14
Ak-cD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	861	0.78
Bc-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	62	0.06
Bc-lsA*	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	78	0.07
Bc-lsB	2-5	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	699	0.63
Bc-lsB*	2-5	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	60	0.05
Bu-pic-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเร็ว	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	19,131	17.36
Bu-pic-silB	2-5	>150	ค่อนข้างเร็ว	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	3,889	3.53
Bu-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	5,789	5.26
Bu-silB	2-5	>150	ค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,214	1.10
Ho-gclE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	808	0.73
Ho-gclE*	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	5	0.01
Kh-mw,pic-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	486	0.44
Kh-mw,pic-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	4,545	4.13
Klt-clC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	348	0.32
Klt-clD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	1,839	1.67
Lgu-clA	0-2	>150	เร็ว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	4,490	4.08
Mu-dj-sicIA	0-2	>150	เร็ว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	100-150	2,327	2.11

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ntn-clB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	267	0.24
Ntn-clB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	69	0.06
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,346	2.13
Ntn-clC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	267	0.24
Ntn-csk-clC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	16	0.01
Pkm-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	9,053	8.22
Ppn-cA/msub	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-8.0	6.5-8.0	<2	-	14	0.01
Ptl-sicIA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,387	2.17
Ran-sicIA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	546	0.50
Ro-mw-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	6,526	5.92
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	5,543	5.03
Te-mw,pic-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	8,326	7.56
Te-mw,pic-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	96	0.09
Te-sIB/d4c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,401	1.27
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24,223	21.98
รวมทั้งหมด											110,187	100.00

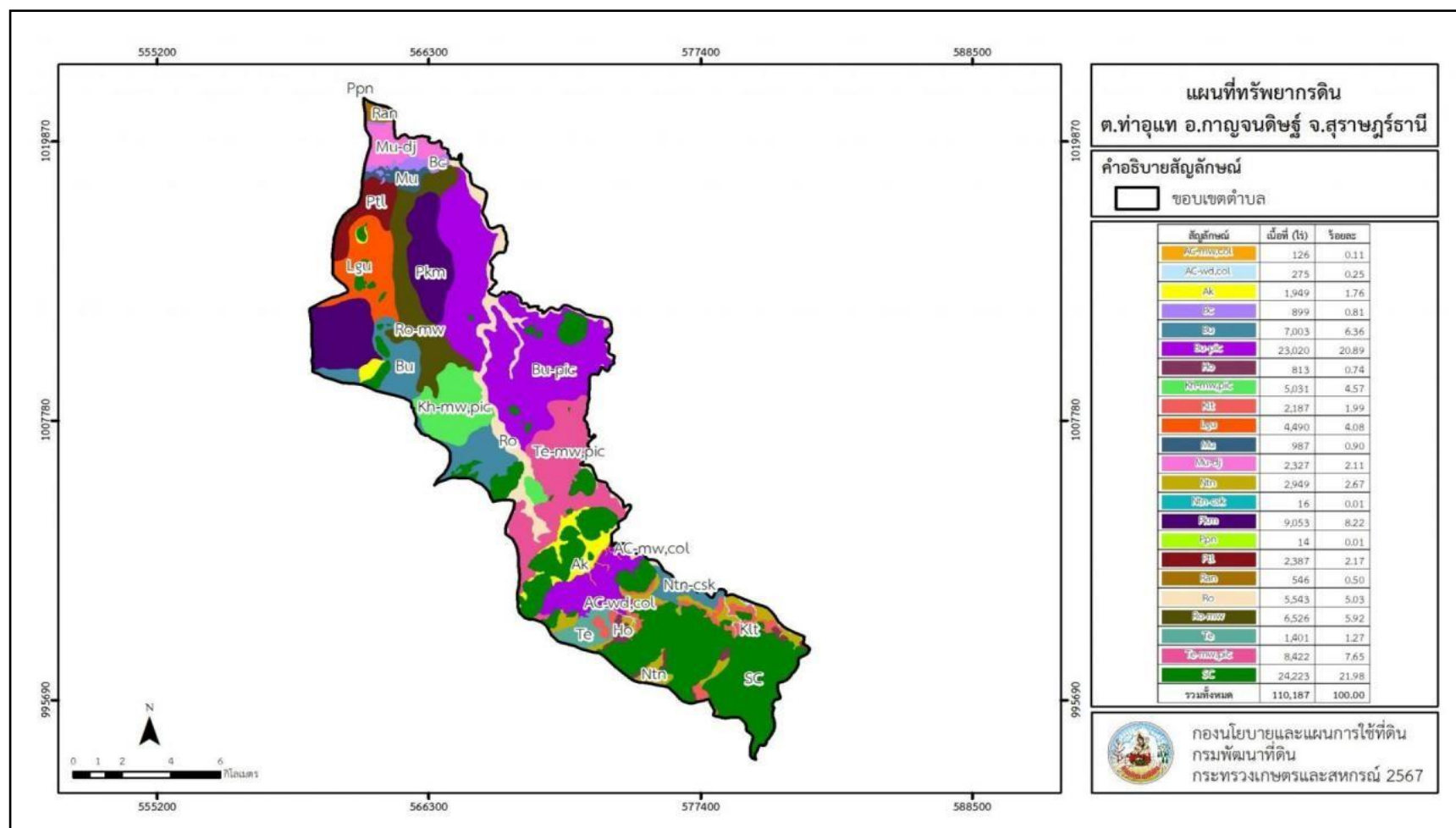
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลท่าอุแท คือ

- 1) ดินเปรี้ยวจัด ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) พื้นที่ที่มีความลาดชัน เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ช่วงหน้าฝนมีน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่
- 4) ช่วงหน้าแล้งขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 5) เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินและความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน
- 6) เกษตรกรขาดความรู้ในการทำการเกษตร (การปลูก การจัดการศัตรูพืช)
- 7) ลำห้วยธรรมชาติไม่สามารถกักเก็บน้ำได้
- 8) เกษตรกรขาดความรู้ด้านการตลาด (การทำแผนธุรกิจ)

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรตำบลท่าอุแท มีความต้องการ 9 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มเพื่อแก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) จัดตั้งธนาคารน้ำในพื้นที่ภัยแล้ง
- 5) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 6) ส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินและความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน
- 7) ส่งเสริมองค์ความรู้ในการทำการเกษตร (ด้านการปลูก ด้านการจัดการศัตรูพืช)
- 8) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการตลาด (ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ)
- 9) ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ และส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการใช้สารชีวภัณฑ์และน้ำหมักชีวภาพเพื่อทดแทนการใช้สารเคมี

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมกับชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 6 ประการ คือ
 - 1.1) ดินเสื่อมโทรม
 - 1.2) น้ำขาดแคลน
 - 1.3) การใช้ที่ดินผิดประเภท
 - 1.4) การขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดิน และความรู้ทางการเกษตร
 - 1.5) โรคและแมลง
 - 1.6) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ
 - 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ไม่มีองค์ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดิน
 - 2.2) พื้นที่เกษตรกรรมเสียหายจากน้ำท่วมและภัยแล้ง
 - 2.3) ผลผลิตลดลง
 - 2.4) ขาดความรู้ทางการเกษตร
 - 2.5) การจัดการโรคและแมลงไม่ถูกวิธี
 - 2.6) เกิดการระบาดของโรคพืชและแมลง
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ
 - 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
 - 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
 - 3.5) เกษตรกรต้องการเทคโนโลยีสำหรับการจัดการดินและปุ๋ย
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.3) รายได้น้อย
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) บ่อดักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปกคลุมที่ดิน

พื้นที่ราบ

- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.8) บ่อน้ำไร่นา
- 5.10) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.11) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.12) สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น สารเร่งซูปเปอร์ พด.1 เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง สารเร่งซูปเปอร์ พด.2 เพื่อผลิตน้ำหมักชีวภาพ และโดโลไมท์

อนาคต

- (1) พัฒนาแหล่งน้ำ เจาะบ่อบาดาล สร้างอ่างเก็บน้ำ
 - (2) พัฒนาโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานร่วมกับส่งเสริมพลังงานทางเลือกให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ
 - (3) สนับสนุนชุดตรวจวิเคราะห์ดินภาคสนามให้แก่เกษตรกรที่สนใจ (จำหน่าย/แจกฟรี)
 - (4) สนับสนุนองค์ความรู้ในการทำการเกษตรด้านการปลูกและด้านการจัดการศัตรูพืช รวบรวมถึงแผนการตลาดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ยางพารา พื้นที่ปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และส่งผลให้ผลผลิตน้ำยางลดลง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เคยทำการเกษตรเชิงเดี่ยวมาก่อน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงดินและใส่ปุ๋ยให้ต้นยางพาราอย่างเหมาะสม เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของต้นยางในการสร้างความเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตสูง และยังพบการระบาดของโรคและแมลงในบางพื้นที่

2) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากการปลูกยางพารามาปลูกปาล์มน้ำมัน เนื่องจากการปลูกยางพาราให้มีราคาผลผลิตต่ำมาเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับปัจจุบันราคาผลผลิตของปาล์มน้ำมันมีราคาสูงและการเจริญเติบโตให้ผลผลิตได้ดีกว่ายางพารา

3) ไม้ผล เกษตรกรหันมาปลูกไม้ผลเพื่อเป็นพืชทางเลือก เช่น ทุเรียน มะพร้าว เพื่อที่จะเป็นรายได้เสริมในช่วงที่ยางพาราและปาล์มน้ำมันมีราคาและผลผลิตตกต่ำ

เดือน พืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน												
1. ยางพารา				ยางพารา								
2. ปาล์มน้ำมัน	ปาล์มน้ำมัน											
3. ไม้ผล												
พื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (ดินกรด ดินเปรี้ยว ดินตื้น ดินทราย)												
1. ยางพารา				ยางพารา								
2. ปาล์มน้ำมัน	ปาล์มน้ำมัน											
3. ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวทุเรียน
กล้วย โกโก้ มะม่วง ลองกอง ส้มโอ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	กาแฟ	เงาะ	กล้วย	โกโก้	มะม่วง	ลองกอง	ส้มโอ
AC-mw,col-slA	S2o	S1	S2o	S2os	S2os	S2s	S2o	S2s	S2os	S2os
AC-wd,col-slB	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s
Ak-cB	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Ak-cC	S2n	S2n	S2en	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Ak-cD	S2ewn	S2ewn	S3e	S2ewns	S2ewns	S2ens	S2ewn	S2ewns	S2ewns	S2ewns
Bc-lsA	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	N	S2ns	S2ns	S2ns
Bc-lsA*	S2n	S3o	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	N	S2ns	S2ns	S2ns
Bc-lsB	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	N	S2ns	S2ns	S2ns
Bc-lsB*	S2n	S3o	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	N	S2ns	S2ns	S2ns
Bu-pic-silA	S3o	S2on	S3o	N	S3o	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Bu-pic-silB	S3o	S2on	S3o	N	S3o	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Bu-silA	S3o	S2ons	S3o	N	S3o	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Bu-silB	S3o	S2ons	S3o	N	S3o	S3o	N	S3o	S3o	S3o
Ho-gclE	S3ewr	N	N	N	N	S3er	N	N	N	N
Ho-gclE*	S3ewr	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Kh-mw,pic-slA	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ons	S2ns	S2on	S2ns	S2ons	S2ons

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	กาแฟ	เงาะ	กล้วย	โกโก้	มะม่วง	ลองกอง	ส้มโอ
Kh-mw,pic-sLB	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ons	S2ns	S2on	S2ns	S2ons	S2ons
Klt-clC	S3r	N	N	N	N	S3r	N	N	N	N
Klt-clD	S3r	N	N	N	N	S3r	N	N	N	N
Lgu-clA	N	S3o	N	N	N	S3o	N	N	N	N
Mu-dj-sicLA	N	S3o	N	N	N	S3o	N	N	N	N
Mu-sicLA	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Ntn-clB	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rsn
Ntn-clB*	S2rn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S2rsn
Ntn-clC	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S2rsn
Ntn-clC*	S2rn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2ersn	S3r	S3r	S3r	S2rsn
Ntn-csk-clC	S3r	N	N	N	N	S3r	N	N	N	N
Pkm-slA	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ons	S2ns	S2on	S2ns	S2ons	S2ons
Ppn-cA/msub	N	S3o	N	N	N	S3o	N	N	N	N
Ptl-sicLA	N	S3o	N	N	N	S3o	N	N	N	N
Ran-sicLA	N	S3o	N	N	N	S3o	N	N	N	N

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	กาแฟ	เงาะ	กล้วย	โกโก้	มะม่วง	ลองกอง	ส้มโอ
Ro-mw-silA	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ons	S2ns	S2on	S2ns	S2ons	S2ons
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Te-mw,pic-sIA	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ons	S2ns	S2on	S2ns	S2ons	S2ons
Te-mw,pic-sIB	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons
Te-sIB/d4c	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e	=	ความเสียหายจากการกัดกร่อน	n	=	ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
w	=	ศักยภาพการใช้เครื่องจักร	s	=	ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
r	=	สภาวะการหยั่งลึกของราก			
z	=	สารพิษ			
x	=	การมีเกลือมากเกินไป			
m	=	ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช			
o	=	ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช			

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการดำเนินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่า ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับการต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถกำหนดออกเป็น 8 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสถานที่ราชการ เขตแหล่งน้ำ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	25,631	23.26
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	18,941	17.19
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	27	0.02
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	6,663	6.05
2. เขตเกษตรกรรม	73,861	67.03
2.1 เขตปลูกไม้ผล (ชั้นดี)	48	0.04
2.2 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	60	0.05
2.3 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 2)	53,751	48.78
2.4 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	210	0.19
2.5 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ชั้นดี)	2,233	2.03
2.6 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	7,995	7.25
2.7 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	9,063	8.23
2.8 เขตปลูกพืชทางเลือก (ชั้นดี)	13	0.01
2.9 เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	10	0.01
2.10 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	108	0.1
2.11 เขตประมง	364	0.33
2.12 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	6	0.01

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
3. เขตชุมชน	3,711	3.37
3.1 เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	3,448	3.13
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	241	0.22
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	22	0.02
4. เขตแหล่งน้ำ	1,565	1.42
4.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,139	1.03
4.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	426	0.39
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	3,342	3.04
6. เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,077	1.88
รวม	110,187	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พืชรุกราน พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พืชรุกราน มีเนื้อที่ 25,631 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23.26 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 18,941 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.19 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พืชรุกราน (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 6,663 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.05 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่ยื่นนอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 12 เขตรอง ได้แก่ เขตปลูกไม้ผล (ชั้นดี) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 1) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ชั้นดี) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 1) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ) เขตปลูกพืชทางเลือก (ชั้นดี) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เขตประมง และเขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 1) มีเนื้อที่ 73,861 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 67.03 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตปลูกไม้ผล (ชั้นดี) (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน มะพร้าว มังคุด และลองกอง

2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1) (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน มะพร้าว มังคุด และลองกอง

3) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 2) (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 53,751 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 48.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน มะพร้าว มังคุด และลองกอง

4) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ) (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน มะพร้าว

เขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ช่วงหน้าฝนมีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เนื่องจากบางพื้นที่มีลักษณะลาดชัน ขาดแคลนน้ำเนื่องจากฝนทิ้งช่วง และมีการปนเปื้อนสารเคมีในดิน

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- เตรียมตัวอย่างดินตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารที่หลงเหลืออยู่ในดิน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อปลูกพืชได้อย่างเหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

5) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ชั้นดี) (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 2,233 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

6) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1) (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 7,995 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

7) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ) (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 9,063 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.23 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และทุเรียน

8) เขตปลูกพืชทางเลือก (ชั้นดี) (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชทางเลือกได้แก่ กาแฟ สะตอ ลองกอง เงาะ และส้มโอ

9) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1) (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชทางเลือกได้แก่ กาแฟ สะตอ ลองกอง เงาะ และส้มโอ

10) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.1 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง สุกร เป็ดเนื้อ และโค

11) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 364 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรทำประมงได้แก่ ปลาตุ๊ก ปลานิล ปลาตะกูน ปลากระดี่ ปลาช่อน ปลาหมอเทศ ปลาช่อน ปลาจะละเม็ดน้ำจืด

12) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1) (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเป็นพื้นที่นาร้าง

เขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินกรด ช่วงหน้าฝนมีการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ลาดชัน และมีการปนเปื้อนสารเคมีในดิน

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- เตรียมตัวอย่างดินตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารที่หลงเหลืออยู่ในดิน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อปลูกพืชได้อย่างเหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

6.2.3 เขตชุมชนและสถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,448 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,565 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,139 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 426 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทานอ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป ดังรายละเอียดในบทที่ 7

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

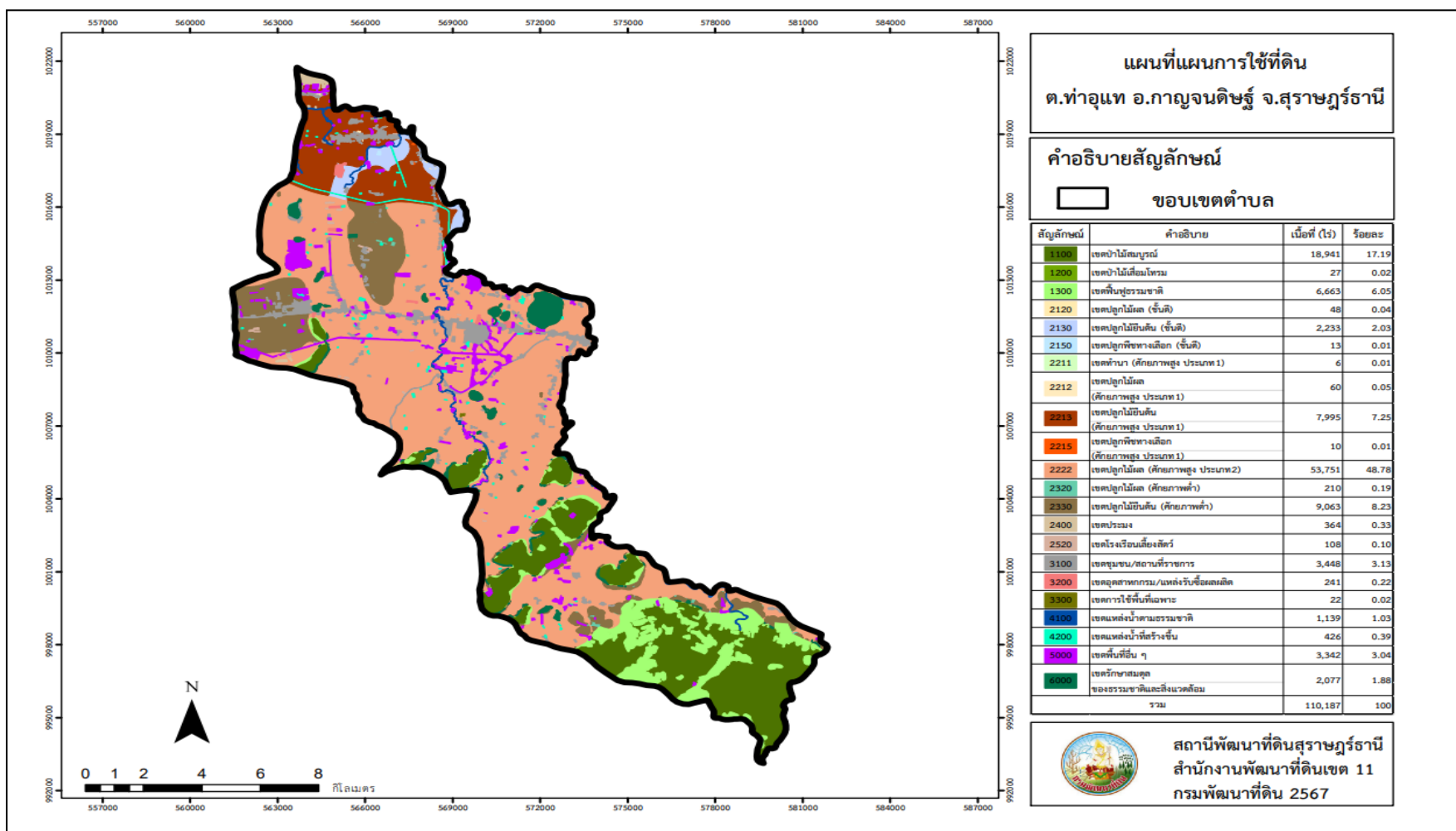
ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,342 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น บ่อทราย เหมืองแร่ พื้นที่ถม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,077 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.88 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566 ถึงปี 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแทไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท เพื่อมีความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนและได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินกรด มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดหาปูนโดโลไมท์
- (6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (7) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

- (8) สนับสนุนส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ดิน ให้คำแนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- (9) โครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- (10) โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS

2) พื้นที่ที่มีความลาดชัน เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร
- (3) ขยายขอบเขตและพัฒนาโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่ลุ่ม-ดอนในเขตพัฒนาที่ดิน

3) พื้นที่มีน้ำป่าไหลหลาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) จัดทำฝายชะลอน้ำ
- (3) จัดทำคูระบายน้ำ เพื่อเปลี่ยนทิศทางของน้ำ

4) พื้นที่แล้งขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) ปรับปรุงซ่อมแซมงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อถ่ายโอนภารกิจจัดการโครงสร้างพื้นฐาน
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- (4) พัฒนาโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน พร้อมสนับสนุนพลังงานทางเลือก

5) พื้นที่ที่เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดิน มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการ ดังนี้

- (1) สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินเบื้องต้นภาคสนาม (Test Kit)
- (2) การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น
- (3) จัดโครงการอบรมเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมอบรมความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (Organic Thailand) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์

1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาล ด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

2) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

3) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

4) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน)

5) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน)

6) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.ท่าอุแท)

7) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.ท่าอุแท)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน)

2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน)

3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)

4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน)

6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับ แก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรม ดินกรด ขาดความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ที่มีความลาดชัน เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน น้ำป่าไหลหลากในช่วงหน้าฝน การขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง และขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลท่าอุแท กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลท่าอุแทในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม ดินเปรี้ยว ขาดความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน (2) ปัญหาน้ำป่าไหลหลากในช่วงหน้าฝน (3) การขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง และมีปัญหารองลงมา คือ เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินและความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน รวมไปถึงขาดความรู้ในการทำการเกษตร (การปลูก การจัดการศัตรูพืช) ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชนโดยรวม

จากกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง (1) พื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเปรี้ยว โดยในพื้นที่ตำบลท่าอุแทส่วนใหญ่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการทำเกษตร และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของตำบลท่าอุแท ซึ่งมีเนื้อที่รวม 110,187 ไร่ นั้น พบว่า มีการชะล้างพังทลายสูงที่ระดับความลาดชันมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวนพื้นที่ปัญหามากถึง 24,223 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 21.98 ของเนื้อที่ตำบล) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาดินบนพื้นที่ลาดชันเชิงชัน จากลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ส่งผลกระทบตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรง หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมากับกระแสน้ำไหลแรงจึงไปทับถมเป็นลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้นบนไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควร จนเกิดการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภค-บริโภค รวมถึงการชะล้างของหน้าดินยังเป็นต้นเหตุของการสูญเสียธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อพืช ซึ่งมีอยู่ในดินไปกับน้ำ ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เมื่อไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือฟื้นฟูพื้นที่ก็จะส่งผลทำให้กลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม วิธีการจัดการในพื้นที่เสื่อมโทรมก็จะยากขึ้นและใช้เวลารักษาหรือฟื้นฟูนานขึ้นตามอาการของดินและสภาพของพื้นที่ ประกอบกับปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่ตำบลท่าอุแทหันมาปลูกทุเรียนมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต เพื่อเร่งผลผลิตและกำจัดศัตรูพืช ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะดิน ทำให้เกิดปัญหาดินเปรี้ยว ดินเป็นกรด ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีสารพิษตกค้างในดินและน้ำ ทำให้จุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดินตายไม่มีผู้ย่อยสลายธาตุอาหารที่จำเป็นให้

พืช ส่งผลกระทบต่อพืชให้การเจริญเติบโตได้ไม่ดี ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ ยังไม่มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมพื้นที่ของตำบล จึงยังเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลท่าอุแทยังพบปัญหาดินได้แก่ ดินเปรี้ยวจัด มีจำนวนพื้นที่ปัญหามากถึง 3,314 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 3.01 ของเนื้อที่ตำบล) ดินดอนตื้น มีจำนวนพื้นที่ปัญหามากถึง 3,016 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ตำบล) ดินลึกลับานกลาง มีจำนวนพื้นที่ปัญหามากถึง 2,949 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 2.68 ของเนื้อที่ตำบล) และดินทราย มีจำนวนพื้นที่ปัญหามากถึง 899 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล)

สำหรับกรณีของปัญหาน้ำป่าไหลหลากในช่วงหน้าฝน เกิดจากสาเหตุดินไม่ดูดซับน้ำ ป่าไม้ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการช่วยดูดซับน้ำลดน้อยลง เมื่อมีฝนตกหนักจึงเกิดน้ำป่าไหลแรงพัดพาหน้าดินไปกับกระแสน้ำเป็นเหตุให้เกิดการชะล้างธาตุอาหารในดินมากับกระแสน้ำ และสำหรับกรณีการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้งนั้น นอกจากสาเหตุการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีสาเหตุอีกหลายประการ เช่น การที่ประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีกิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น การทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ทำให้ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ พัฒนาโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้สามารถขุดลอกบ่อเก่าได้ พร้อมสนับสนุนพลังงานทางเลือกให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำ โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการของเกษตรกร และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับด้านการเกษตรในพื้นที่

ประเด็นหลักจากข้อเสนอแนะไขปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรม พื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร และเกษตรกรขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดินและความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน รวมไปถึงขาดความรู้ในการทำการเกษตร (การปลูก การจัดการศัตรูพืช) สรุปได้ 11 ประการ คือ (1) สนับสนุนจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม (2) สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายชลอน้ำ ลำน้ำ รวมถึงพัฒนาโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้สามารถขุดลอกบ่อเก่าได้ เป็นต้น (3) สนับสนุนโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานร่วมกับส่งเสริมพลังงานทางเลือก (4) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (5) ก่อสร้างประปาภูเขาโดยส่งน้ำด้วยท่อ PE (6) ขุดเจาะบ่อบาดาล (7) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (8) จัดอบรม สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ และแนะนำการส่งตัวอย่างดินวิเคราะห์ด้วยตัวเองผ่านช่องทางออนไลน์ (9) พัฒนาองค์ความรู้ให้กับหมอดินอาสาในพื้นที่ (10) สนับสนุนชุดตรวจวิเคราะห์ดินภาคสนามให้แก่เกษตรกรที่สนใจ (11) สนับสนุนองค์ความรู้ทางการเกษตรด้านการปลูกและการจัดการศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรที่สนใจ

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 11 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรม พื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน และการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิงด้วยการใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรอาศัยการบูรณาการร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน จึงจะเป็นผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร”

การแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นที่ที่มีความลาดชันเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน และการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่ไปด้วยกัน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทุกพื้นที่ตำบลที่ร่วมเสนอขอแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ส่วนพื้นที่การชะล้างพังทลายสูง (ความลาดชันมากกว่า 15-20 เปอร์เซ็นต์) มีระดับความสูญเสียดินในระดับรุนแรงมากถึงรุนแรงมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ 2 3 4 5 7 8 9 10 11 12 และ 13 การจัดการพื้นที่ต้องปลูกป่าเสริม สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อรักษาน้ำให้อยู่ในพื้นที่ โดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อลดการชะล้างพังทลาย การสูญเสียดินและชะลอการไหลของน้ำ จัดรูปที่ดิน วางผังน้ำทั้งระบบ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 2. ส่วนพื้นที่ปัญหาดินเปรี้ยวจัด ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 1 2 และ 7 การจัดการพื้นที่ควรเริ่มต้นด้วยการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ เพื่อจะรู้ว่าดินกรดรุนแรงมากหรือน้อย วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (pH) หาค่าความต้องการปูนของดิน วิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหาร ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม พัฒนาพื้นที่ด้วยวิธีชดเชยกรด โดยกำหนดความกว้างของดินส่วนที่เป็นพื้นที่ปลูกต้นไม้ และความกว้างของร่องน้ำให้เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก ปรับปรุงแก้ไขความเป็นกรดของดินด้วยวัสดุปูนโดโลไมท์ อัตราตามความต้องการปูนของดิน หรือปริมาณ 2 ตันต่อไร่ เพื่อปรับค่า pH ให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม โดยหว่านปูนทั่วพื้นที่แปลงปลูก หรือปรับปรุงเฉพาะหลุมปลูกก็ได้ (3-5 กิโลกรัมต่อหลุม) สับคลุกเคล้าปูนกับดิน รดน้ำพอชุ่มหมักทิ้งไว้ประมาณ 20 วัน ย่อยดินแล้วปลูกพืชตระกูลถั่ว (ถั่วพุ่ม ถั่วพราง) เพื่อสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ปรับปรุงเนื้อดินให้ร่วนซุยระบายน้ำได้ดี ด้วยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 25 กิโลกรัมต่อหลุม ก่อนปลูกไม้ผล ร่วมกับปุ๋ยหมักที่ขยายเชื้อสารเร่งชุปเปอร์ พด.3 หลุมละ 10 กิโลกรัม ก่อนปลูกพืช ป้อนกันโรครากเน่าโคนเน่า และใส่ปุ๋ยหมักหลังปลูกทุกปี ๆ ละ 25-50 กิโลกรัม รอบแนวทรงพุ่ม หรือทั่วพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม คลุมดินหลังปลูก เพื่อรักษาความชื้นในดินและป้องกันวัชพืชขึ้นด้วย โดยทั่วไปเกษตรกรจะคลุมโคน ด้วยฟางข้าว ใบหญ้าแฝก หรือปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเหลือง ถั่วพุ่ม เพื่อสับกลบทำปุ๋ยพืชสด เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุลงดินด้วย เพิ่มธาตุอาหารให้กับพืชที่ปลูก ไม้ผลเป็นพืชที่ต้องการปริมาณธาตุอาหารสูงเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตและให้ผลผลิต ดังนั้นการปลูกไม้ผลในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด จำเป็นต้องเพิ่มธาตุอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของพืช โดยใช้อัตราคำแนะนำการใช้ปุ๋ยสำหรับการปลูกไม้ผลของกรมส่งเสริมการเกษตร

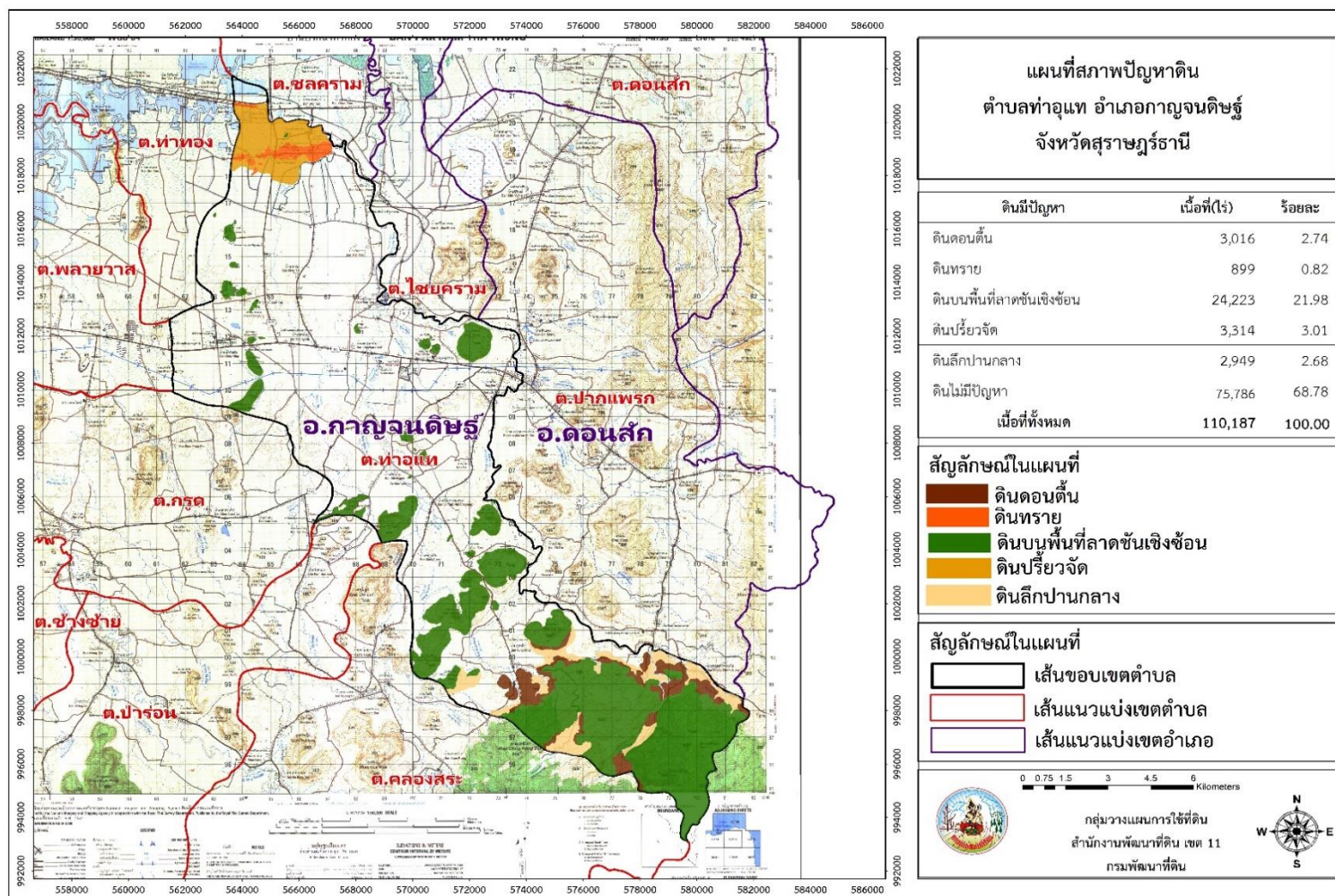

สำหรับการจัดการน้ำ ทำคูระบายน้ำออกจากพื้นที่การระบายน้ำออกจากพื้นที่เป็นครั้งคราว ช่วยล้างกรวดและสารพิษออกจากดิน ขุดคูระบายน้ำแยกส่วนกับคลองส่งน้ำ ทำการบำบัดน้ำที่ปล่อยออกมาโดยการใส่ปูน น้ำน้ำที่มีคุณภาพดีจากคลองส่งน้ำปล่อยเข้าร่องสวน การให้น้ำไม่ผล พิจารณาตามความเหมาะสมและความพร้อมของเกษตรกร มีหลายวิธี เช่น ให้โดยใช้เรือพ่นน้ำ ใช้ระบบน้ำหยดหรือระบบสปริงเกอร์ เป็นต้น จะช่วยให้พืชที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดี นอกจากนั้นต้องควบคุมระดับน้ำใต้ดิน โดยขังน้ำในร่องสวนตลอดเวลา ไม่ปล่อยให้น้ำในร่องสวนแห้ง หรือควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้อยู่สูงกว่าชั้นดินเลนที่มีสารประกอบไฟรต์ จะช่วยป้องกันการเกิดกรดเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปแล้วควรรักษากระดับน้ำใต้ดินไม่ให้ต่ำกว่า 1 เมตรจากผิวดิน ซึ่งจำเป็นต้องมีน้ำจากระบบชลประทานมาช่วยในการควบคุมน้ำใต้ดิน

3. ส่วนพื้นที่ดินดอนตื้น ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 9 10 12 และ 13 การจัดการพื้นที่ควรเลือกพื้นที่ทำการเกษตรที่มีหน้าดิน ไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตรและไม่มีก้อนกรวดหรือลูกรัง กระจัดกระจายอยู่ที่ผิวดินมากนัก ส่วนพื้นที่ที่เป็นดินตื้นมาก และมีเศษชิ้นส่วนก้อนกรวดหิน เนื้อหยาบปะปนอยู่หน้าผิวดินจำนวนมากไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจควรใช้ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว เช่น กระถินณรงค์ กระถินยักษ์ ชี้เหล็กบ้าน สีเสียดแก่น สะเดา ยูคาลิปตัส ก้ามปู นนทรี หรือทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โดยการปลูกหญ้าผสมถั่ว หรือเลือกชนิดพืชปลูกและมีการจัดการที่เหมาะสม หากเป็นพืชไร่ควรเลือกพืชที่มีระบบรากตื้น พืชทนแล้งหรือปลูกพืชแบบผสมผสาน สำหรับการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ควรมีการจัดการเฉพาะหลุม ขุดหลุมปลูกให้กว้างประมาณ 75x75x75 เซนติเมตร นำหน้าดินหรือดินจากที่อื่นผสมกับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักรองก้นหลุม มีการเขตกรรมที่เหมาะสม ไถพรวนดินให้น้อยที่สุดเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือปลูกพืชตระกูลถั่วแล้วไถกลบเพื่อเพิ่มความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและน้ำให้แก่ดินและใช้ปุ๋ยเคมีร่วมด้วยตามความเหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก การจัดการน้ำที่เหมาะสมจัดหาแหล่งน้ำให้พอเพียงกับการเพาะปลูก และมีการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้น้ำแบบหยด และใช้วัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันการระเหยของน้ำและเก็บรักษาความชื้นในดิน พื้นที่ที่มีความลาดชันควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไถพรวน และปลูกพืชตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ปลูกพืชคลุมดิน เช่น หญ้ารูซี่ กระถิน ถั่วฮามาต้า ถั่วมะแฮะ แคลฝรั่ง โดยปลูกสลับกับแถวพืชหลักที่ปลูกไว้เพื่อลดการชะล้างพังทลายของดินหรือปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น ดินตื้นที่มีปฏิกิริยาดินเป็นด่าง การปลูกพืชในดินประเภทนี้ อาจมีปัญหาการขาดธาตุอาหารบางชนิด เช่น ฟอสฟอรัส เหล็ก และแมงกานีส ดังนั้น การปลูกพืชในดินดังกล่าว จึงควรเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมพืชที่ชอบสภาพดินกรด เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง ไม้ผลบางชนิด เช่น ขนุน น้อยหน่า และมะพร้าว หากพืชที่ปลูกแสดงอาการขาดธาตุเหล็กหรือสังกะสี อาจให้ปุ๋ยในรูปสารละลายเกลือของธาตุดังกล่าว หรือให้ปุ๋ยทางใบและปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินโดยการไถพรวนและใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วย (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 54,069 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,218,000
2. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 19,291 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	200,000
3. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 23 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	900,000
4. เขตประมง เนื้อที่ 364 ไร่	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	250,000
5. เขตทำนา เนื้อที่ 6 ไร่	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	935,000
	1.6 สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินเบื้องต้นภาคสนาม (Test Kit)	525,000
	1.7 สนับสนุนสารเร่งซูเปอร์ พด.1 และ 2 เพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง	34,000
	1.8 สนับสนุนซูเปอร์ พด.14 ไตรโคเดอร์มา เพื่อควบคุมโรคพืช	34,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	N/A
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	762,300
	2.2 สนับสนุนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานพร้อมติดตั้งแหล่งพลังงานทางเลือก	N/A
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	5,580,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,749,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยดินถล่ม	3,831,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
6. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 108 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	34,000
	- สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	34,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	N/A
	- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	N/A
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	N/A
	- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	N/A
	- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยดินถล่ม	N/A
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,252,0000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	N/A
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	5,580,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	9,594,300

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 54,069 ไร่ 1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 19,291 ไร่ 1.3 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 23 ไร่ 1.4 เขตทำนา เนื้อที่ 6 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.5 เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 108 ไร่ 1.6 เขตประมง เนื้อที่ 364 ไร่	1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 2) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 3) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 5) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.ท่าอุแท) 7) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.ท่าอุแท)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,565 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลคลองสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	1. ปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	60	70	80	90	250	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ตัน	2	4	6	8	10	30	60,000	120,000	180,000	240,000	300,000	900,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	2	3	4	5	15	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	20	30	40	50	60	200	34,000	51,000	68,000	85,000	102,000	340,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	150	200	250	300	350	85,000	127,500	170,000	255,000	297,500	935,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.6 สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินเบื้องต้นภาคสนาม (Test Kit)	ชุด	10	20	30	40	50	150	35,000	70,000	105,000	140,000	175,000	525,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.7 สนับสนุนสารเร่งจุลินทรีย์ 1 และ 2 เพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงและน้ำหมักชีวภาพ	ไร่	20	40	60	80	100	300	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.8 สนับสนุนจุลินทรีย์ 14 ไคโรโคเคอร์มา เพื่อควบคุมโรคพืช	ไร่	25	25	25	25	25	125	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000	พค.
โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	1.9 สนับสนุนสารเร่ง พค.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ไร่	25	25	25	25	25	125	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000	พค.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	12	5	4	5	7	33	277,200	115,500	92,400	115,500	161,700	762,300	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	2.2 สนับสนุนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานพร้อมติดตั้งแหล่งพลังงานทางเลือก	บ่อ	10	10	10	10	10	50	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พค.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันภาวะเสี่ยงภัยของดิน														
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	309,000	360,000	360,000	360,000	360,000	1,749,000	พค.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม	ไร่	270	300	300	300	300	1,470	711,000	780,000	780,000	780,000	780,000	3,831,000	พค.
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ							1,503,098						9,594,300	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัดรายอำเภอและรายตำบล. ปี 2565
แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อน้ำบาดาล ปี 2565.
แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด
รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา :
<http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2567

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 171 หน้า.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และคำณ ไทรพัก. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน. 135 หน้า.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล).
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน
รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา :
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>,
1 พฤษภาคม 2567

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2567. วิสัยทัศน์ของตำบล แหล่งที่มา :
<https://www.thautae.go.th/html/new-menu.asp?typemenu=8>, 22 สิงหาคม 2567

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 12 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด
สุราษฎร์ธานี
E-mail : sni01@idd.go.th โทรศัพท์ 077-953068

